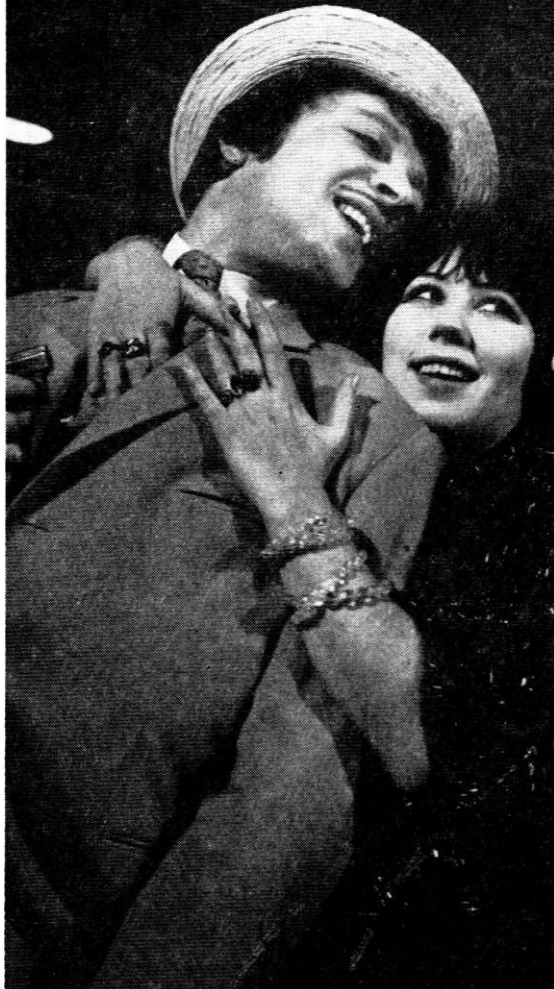

TEATRUL DE STAT DIN TURDA

De foarte multă vreme, nu s-a putut vorbi despre Teatrul din Turda în termeni cît de cît revelatori; fie pentru că producțiile sale nu stîrneau interesul și rămîneau neluate în seamă, fie pentru că, luate în seamă, nu îndrăteau a se vorbi despre ele cu prea deosebită satisfacție. La toate acestea, se adăuga și Teatrul Național din Cluj, sub umbra prestigioasă a căruia i-a fost sortit echipei din Turda să se miște și să respire, fiind situată doar la cîțiva zeci de kilometri distanță. De aici, discuțiile, incertitudinile asupra legitimității unei existențe aprioric eclipsate, complexe — poate, de inferioritate — într-un cuvînt neștiința sau lipsa de voință de a ieși dintr-un anonim prelungit, aproape fatal.

Nu știm exact ce s-a întîmplat în ultima vreme la Turda, dar probabil că o anumită atitudine mai fermă i-a determinat pe cei răspunzători să încerce ieșirea din umbră, să pună în evidență valorile latente de care dispun, potențîndu-le prin mijlocirea altora, verificate, invitînd adică în acest scop, doi regizori de autoritate și cu experiență pedagogică — Val Mugur și Vlad Mugur. Prin ei, într-adevăr, s-a produs ieșirea din anonim. Saltul se datorează și opțiunii repertoriale: alături de *Casa Bernardei Alba* de Federico Garcia Lorca, piesa românească, recent premiată de revista „Teatrul”, *Asta-i ciudat !...* de Miron Radu Paraschivescu, decedat acum vreo lună, spre tristețea noastră, a tuturor.

Pagină melancolică și caldă despre oameni, unde vibrează un nerv în fiecare cuvînt cît de simplu și se aude un cîntec în fiecare tăcere, piesa lui Miron Radu Paraschivescu e pusă în valoare aici cu simțire și fidelitate față de spiritul ei. În *Asta-i ciudat !...* o bătaie de inimă pentru oameni sărmani, întinși la periferie, făpturi care se zbat cu lipsa oricăror mijloace elementare, obligați

Carmen Galin (de la Teatrul Național din Cluj) și Petru Dondos în „Asta-i ciudat !” de M. R. Paraschivescu

să și le procure altfel și împotriva adevăratei lor firi, e — transpus în mediul românesc de acum cîteva decenii — un ecou și o aspirație la frumusețe, din aspirația făpturilor alungate de societate, ale „azilului de noapte” gorkian. E, peste toate, un sunet specific, distins și discret, care se aude limpede și amar, din nostalgia de puritate a acestor ființe, care s-ar fi putut realiza — asta-i

ciudad! — într-o altă conjunctură istorică și socială. Nu culoarea, nu pitorescul, nu aura de originalitate sau de ușor exotism a acestui univers specific dau însă valoare lucrării, ci adevărul conținut în ea, desenul autentic al destinelor, faptul că e departe de orice artificiu și de orice silință compozițională. Ea se desfășoară crud, ca o ținire spontană de sentimente, ca o poezie spusă lumii, curat și candid, unde nu încapă nici o stridență, nici o ipocrizie. S-ar putea vorbi, mult și cu folos, în legătură cu această piesă, despre câteva chestiuni arzătoare în dramaturgie — ca, bunăoară, relațiile dintre inspirație și mesaj, atitudine și elocință, poezie și nevoia de a medita a eroului contemporan — dar nu, firește, în spațiul restrâns al acestor consemnări.

Regia (Val Mugar) a transpus lucrarea lui Miron Radu Paraschivescu cu „rezonanță de amară, dar caldă poezie” așa cum și-a dorit (vezi caietul program). Scenograful (Constantin Russu) a fost atent în creionarea unui cadru de periferie (din care n-am înțeles un singur lucru: ce trece pe sub podul acela de fier, dacă exact pe spațiul deschiderii sale se întinde cîrciuma și o străduță insignifiantă? Un pod pentru o cîrciumă — cine ar construi?). Interpreții au fost concentrați în redarea frumuseții lăuntrice a eroilor — Carmen Galin (Mangelica), Puiu Neagu (Șarpele) și Constantin Miron (Broască) ținînd pe umeri un edificiu de

poezie gravă și sensibilă, cu nuanțe delicate de umor. I-au secondat, bine, Smara Marcu în recitalurile susținute cu „cîntice țigănești”, Emilia Botta Luca într-o apariție episodică, nu și trecătoare. Cealți coechipieri, cu stîngăcii mai mici sau mai mari, s-au străduit să contribuie la crearea unei atmosfere destîșe și naturale.

Celălalt spectacol, semnat de regizorul Vlad Mugar (scenografia, Mircea Matcaboji, costumele — Eva Bărsan), pune în valoare ansamblul, pentru că ansamblul este, ca să zicem așa, personajul principal din *Casa Bernardei Alba* și evoluția lui e elocventă în măsura în care se creează o tensiune reală între individualitățile care îl compun. O asemenea tensiune a existat, regizorul obținînd pe deasupra și un desen sugestiv al mișcărilor, ceea ce a conferit spectacolului expresivitate și armonie plastică. Ceva auster, parodiînd monumentalul, ca și destinele care se frîng acolo, creează Mircea Matcaboji pentru spațiul de joc. Dintre personajele feminine, se disting, prin forță și sinceritate, Ema Cenariu (La Poncia) și Elena Jitcov (Martitio), Maria Andreea Raicu (Adela) și Emilia Botta Luca (Bernarda). Peste toate, și în primul rînd, creația de mare elevație a Mariei Cupcea (Maria Josefa).

Un cuvînt de stimă pentru ținuta și calitatea informativă a caietelor-program.

C. Paraschivescu

„Casa Bernardei Alba” de Federico Garcia Lorca în regia lui Vlad Mugar. Scenografia Mircea Matcaboji. În prim plan: Emilia Botta Luca (Bernarda)

